

**IZVJEŠTAJ O EKONOMSKOJ
(NE)ISPLATIVOSTI IZGRADNJE
DRUGOG BLOKA TERMOELEKTRANE
PLJEVLJA**

Autor:

Ines Mrdović, Koordinator Istraživačkog centra MANS-a

Administrativna i research podrška:

Nataša Vuksanović, Asistent u Istraživačkom centru MANS-a

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora - MANS

Dalmatinska 188 Podgorica,

(020) 266 326

(020) 266 327

(069) 446 094

www.mans.co.me

mans@t-com.me

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
2.	PRVI BLOK TERMoeLEKTRANE PLJEVLJA	4
2.1.	Opis lokacije Prvog bloka	4
2.2.	Proizvodni proces u Prvom bloku i vlasništvo	5
2.3.	Prvi blok radi bez integrisane dozvole	6
2.4.	Trećinu radnog vijeka Prvi blok bio u zastoju	6
2.5.	Nepoznata proizvodna cijena električne energije iz Prvog bloka	8
3.	CRNOGORSKA VLADA POKREĆE PROJEKAT IZGRADNJE DRUGOG BLOKA	9
3.1.	EPCG donosi studiju o projektu Drugog bloka, ali krije njen sadržaj	9
4.	MANIPULATIVNI I PAUŠALNI ARGUMENTI ZA GRADNJU DRUGOG BLOKA	10
4.1.	Glavni alibi za gradnju Drugog bloka navodni deficit električne energije	10
4.2.	Komercijalne rezerve uglja dovoljne za 20 godina rada Drugog bloka	11
4.2.1.	Kategorije iskoristivih i neiskoristivih rezervi	11
4.2.2.	Ugalj u četiri ležišta komercijalno neisplativ	11
4.2.3.	Rezerve uglja nedovoljne za rad Drugog bloka u periodu od 40 godina	13
4.2.4.	Upitna finansijska sposobnost Rudnika uglja da prati projekat Drugog bloka	15
4.2.5.	Cijenu uglja iz pljevaljskih rudokopa dogovaraju EPCG i Rudnik uglja	16
4.2.6.	Indikativna projektovana cijena uglja za Drugi blok	16
4.3.	Investicioni troškovi Drugog bloka premašiće milijardu eura	17
4.3.1.	Vlada prikazala samo troškove gradnje Drugog bloka	17
4.3.2.	Troškovi koje Vlada nije prikazala mjere se stotinama miliona eura	17
4.3.3.	Greenpeace troškove zdravlja i životne sredine procijenio na 2,5 milijardi eura	19
4.4.	Drugi blok neće dovesti do novih zapošljavanja	19
5.	PONUĐA ČEŠKE KOMPANIJE ŠKODA PRAHA	21
5.1.	Škoda Praha traži garancije za kredit	21
6.	TRANSPARENTNOST POSTUPKA REALIZACIJE PROJEKTA DRUGOG BLOKA	24

1.UVOD

Energetski razvoj Crne Gore, koji proteklih godina proklamuje crnogorska Vlada, u domaćoj javnosti izaziva niz kritičkih tonova ne samo u pogledu transparentnosti čitavog postupka, već naročito u vezi ekonomske održivosti projekata čija se izgradnja najavljuje.

Ovaj Izvještaj se odnosi na najavu gradnje Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima, projekta koji je Vlada pokrenula 2012. godine pod izgovorom da je novi blok potrebno graditi zbog postojanja deficita električne energije u zemlji i radi daljeg ekonomskog razvoja Crne Gore.

Izvještaj pokazuje da Vlada nije potvrdila da postoji deficit električne energije u zemlji, niti je prikazala ekonomske koristi koje bi građani mogli da imaju od izgradnje novog „prljavog izvora“ energije. Stvarni troškovi investicije premašiće milijardu eura, ne računajući troškove zdravlja i zaštite životne sredine koje je Green Peace sredinom 2013. godine procijenio na 2,5 milijardi eura za 40 godina rada Drugog bloka. Sve to dovodi u pitanje finansijsku održivost projekta i izaziva sumnju da će biti uvod u dodjelu državne pomoći.

Komercijalne rezerve uglja iz planiranih ležišta nijesu dovoljne za rad Drugog bloka u projektovanom periodu rada od 40 godina, dok je istovremeno grubo narušena transparentnost čitavog procesa, jer javno nije objavljena fizibiliti studija o isplativosti izgradnje nove Termoelektrane.

Osnovni izvodi iz Izvještaja:

- trenutno ne postoji deficit električne energije u zemlji
- komercijalne rezerve uglja iz planiranih ležišta dovoljne su za 20 godina rada Drugog bloka
- projektovana cijena uglja za potrebe rada novog bloka je potcijenjena
- zbog ogromnih gubitaka Rudnik uglja ne može finansijski pratiti realizaciju projekta
- proizvodna cijena električne energije nije realno utvrđena
- troškovi izgradnje, finansiranja i povezanih ulaganja premašiće milijardu eura
- troškove zdravlja i životne sredine Green Peace procijenio na dodatnih 2,5 milijardi eura
- izgradnja Drugog bloka neće dovesti do novih zapošljavanja
- za realizaciju projekta potrebno je izdati državne garancije
- projekat se sprovodi uz kršenje načela transparentnosti

2.PRVI BLOK TERMOELEKTRANE PLJEVLJA

Postojeći Prvi blok Termoelektrane u Pljevljima predstavlja jedinu termoelektanu u Crnoj Gori, zemlji koja se nalazi na Balkanskom poluostrvu, u Jugoistočnoj Evropi. Crna Gora spada u red malih država sa površinom od svega 13.812 kvadratnih kilometara,¹ a njeni susjedi su Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Srbija i Albanija, dok je od Italije dijeli Jadransko more.

2.1.Opis lokacije Prvog bloka:

Grad Pljevlja nalazi se na sjeverozapadu Crne Gore, nedaleko od granice sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom.²U Opštini Pljevlja živi oko 20.000 stanovnika, a grad je smješten u takozvanoj pljevaljskoj kotlini. Sama lokacija Prvog bloka udaljena je četiri kilometra od centra grada.³Postojeća termoelektrana je na 760 metara nadmorske visine i ima dimnjak visine 252 metara, pa njegov izlazni otvor premašuje 1.000 metara nadmorske visine.

Slika 1: Postojeći Prvi blok Termoelektrane u Pljevljima

Oko pljevaljske kotline nalaze se visoke planine sa vrhovima do 2.000 metara nadmorske visine, koje joj određuju specifične klimatske uslove, zbog čega se, i bez dodatnih zagađivača vazduha, sama kotlina veoma slabo provjetrava. Područje ima oštru klimu sa oko 200 dana godišnje sa gustom maglom. Razlike u temperaturi tokom godine su izrazito velike, a sezona grijanja traje najčešće osam mjeseci, odnosno od septembra do maja. Pljevaljska kotlina je oko 70 odsto dana u godini bez vjetra, pri čemu je dominantan južni vjetar, tako da se zagađenja iz Termoelektrane prenose prema gradu.

Za potrebe rada Prvog bloka u protekle dvije decenije otvoreno je nekoliko rudarskih kopova, od kojih su pojedini u neposrednoj blizini gradskog područja. Sastavni dio sistema postojeće Termoelektrane je deponija za odlaganje pepela i šljake, sa transportnim sistemom. Deponija se nalazi na lokaciji Maljevac, koja je oko 800 metara udaljena od Prvog bloka i zauzima površinu od oko 15 hektara.⁴Prema zvaničnim podacima, deponija na Maljevcu značajno ugrožava životnu sredinu u svom okruženju kroz podzemne i površinske vode, te uzrokuje opasnost po zdravlje za stanovnike okolnih naselja, jer se sa njene površine podiže lebdeća prašina.⁵Deponija je bila predviđena za odlaganje šljake i pepela u periodu od 15 godina, ali je nadograđivana više puta i trenutno je njena kota 813 metara nadmorske visine.

¹Izvor: Podaci sa sajta Wikipedia; https://sh.wikipedia.org/wiki/Crna_Gora

²Izvor: Podaci sa sajta Opštine Pljevlja; <http://www.pljevlja.me/navigacija.php?naziv=Istorija-i-kultura&IDSP=653&VerIDmeni=14>

³ Dokument "Analiza stanja životne sredine Opštine Pljevlja sa aspekta uticaja postojećih i planiranih tehnoloških procesa Termoelektrane u Pljevljima nakon izgradnje Drugog bloka", koji je dio Baznih studija za Detaljni prostorni plan Termoelektrane u Pljevljima i Stratešku procjenu uticaja, jun 2013. godina

⁴1 hektar čini 10.000 kvadratnih metara

⁵Dokument "Analiza stanja životne sredine Opštine Pljevlja sa aspekta uticaja postojećih i planiranih tehnoloških procesa Termoelektrane u Pljevljima nakon izgradnje Drugog bloka", koji je dio Baznih studija za Detaljni prostorni plan Termoelektrane u Pljevljima i Stratešku procjenu uticaja, jun 2013. godina

2.2. Proizvodni proces u Prvom bloku i vlasništvo:

Postrojenja Termoelektrane u Pljevljima razmještena su u krugu koji zauzima površinu od 35,8 hektara.⁶ Termoelektrana je prvobitno bila projektovana kao sistem dvije termoelektrane uz instalisanu snagu obje od po 210 MW. Međutim, u periodu od 1976. do 1982. godine sagrađen je samo Prvi blok, kada je istovremeno izgrađeno preko 30 odsto zajedničkih objekata i infrastrukture.⁷

Prvi blok je pušten u pogon 21. oktobra 1982. godine, sa planiranim rokom rada od 25 godina. Tokom 2009. i 2010. godine izvršena je ekološka i tehnološka modernizacija postojećeg bloka, čime je njena instalisana snaga povećana sa 210 MW na 218,5 MW, i istovremeno je produžen ukupni period eksploatacije do 2025. godine.

Za potrebe proizvodnje električne energije Termoelektrana sagorijeva pljevaljski ugalj garantovane kalorijske vrijednosti 9.211 kJ/kg (220 Kcal/kg), nakon kojeg se stvara čvrsti otpad u količini od 44 t/h pepela i 5 t/h šljake, koji se vodenim transportom usmjerava ka odlagalištu na lokaciji Maljevac.⁸

Vlasnik Prvog bloka Termoelektrane je nacionalna elektroenergetska kompanija – Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić (EPCG), koja je akcionarsko društvo i bavi se proizvodnjom, distribucijom i snabdijevanjem električnom energijom.⁹ Na kraju 2014. godine EPCG je raspolagala kapacitetima za proizvodnju električne energije ukupno instalisane snage 869,6 MW, od čega 651,1 MW u hidroelektranama i 218,5 MW u Termoelektrani Pljevlja.¹⁰

U pogledu vlasničke strukture, najveći vlasnik u EPCG je Država Crna Gora koja ima 57,02 odsto akcijskog kapitala, drugi najveći akcionar je italijanska kompanija A2A¹¹ sa 41,75 odsto kapitala, dokostatak od 1,23 odsto akcijskog kapitala pripada fizičkim i pravnim licima.¹² Ukupan iznos akcijskog kapitala početkom jeseni 2015. godine je 1.003.666.058 eura.

Akcionari	Učešće (%)
Država Crna Gora	57,02
A2A	41,75
Ostali	1,23
Ukupan iznos kapitala	1.003.666.058 EUR

Tabela 1: Vlasništvo u EPCG (Izvor: Komisija za hartije od vrijednosti)

Italijanska kompanija je krajem 2009. godine vlasnički ušla u EPCG tako što je dokapitalizovala i time stekla nešto preko 40 odsto akcijskog kapitala. Najavljena kao strateški partner, italijanska kompanija je dobila pravo na petogodišnje upravljanje Elektroprivredom Crne Gore¹³, uz mogućnost sticanja

⁶Zahtjev za izdavanje integrisane dozvole za rad postrojenja Termoelektrane Pljevlja i obavljanje aktivnosti proizvodnje električne i toplotne energije na lokaciji Kalušići u Pljevljima, koji je EPCG uputila Agenciji za zaštitu životne sredine broj 10-00-73594 od dana 26. decembra 2014. godine

⁷Dokument "Analiza stanja životne sredine Opštine Pljevlja sa aspekta uticaja postojećih i planiranih tehnoloških procesa Termoelektrane u Pljevljima nakon izgradnje Drugog bloka", koji je dio Baznih studija za Detaljni prostorni plan Termoelektrane u Pljevljima i Stratešku procjenu uticaja, jun 2013. godina

⁸ Kotlovsko postrojenje je projektovano, proizvedeno i isporučeno od strane Barnaulskog kotlovskog zavoda, Rusija. Tip kotla je BKZ 670-140-1, a kotao je projektovan za sagorijevanje uglja čija je donja toplotna moć od 7243 do 12977 kJ/kg

⁹ Link: <http://www.epcg.com/>

¹⁰ Dokument: Izvještaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2014. godinu, mart 2015. godine

¹¹ Link: <http://www.a2a.eu/it/index.html>

¹² Izvor: Podaci sa sajta Hartije od vrijednosti Crne Gore, posljednja provjera – devetomjesečni izvještaj Elektroprivrede Crne Gore za 2015. godinu; <http://www.scmn.me/emitenti.php?eid=207&sadrzaj=96>

¹³ Ugovor o kupoprodaji, Ugovor o upisu akcija, Akcionarski ugovor, Ugovor o upravljanju u vezi sa prodajom akcija i dokapitalizacijom Elektroprivrede Crne Gore, zaključen dana 03. septembra 2009. godine između Države Crne Gore i A2A S.p.A.

većinskog vlasništva ukoliko ispuni ugovorene indikatore¹⁴. Međutim, u petogodišnjem roku A2A nije ispunila indikatore, dok je istovremeno period njenog upravljanja sa EPCG obilježen nizom neslaganja sa Vladom Crne Gore i konstantnim najavama povlačenja iz državne kompanije. Ugovor sa A2A je zvanično istekao 01. aprila 2015. godine. Pregovori o modalitetima nastavka saradnje sa A2A traju od ranije, još od jeseni 2014. godine, ali ni do januara 2016. godine nijesu bili okončani.¹⁵

2.3. Prvi blok radi bez integrisane dozvole:

Shodno Zakonu o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine¹⁶ (iz 2009. godine) EPCG je bila obavezna da najkasnije do početka 2015. godine pribavi integrisanu dozvolu¹⁷ za rad Prvog bloka Termoelektrane. Zvanični podaci pokazuju da je državna energetska kompanija zvaničan zahtjev uputila tek krajem decembra 2014. godine¹⁸, a dokumentacija otkriva da EPCG ne preduzima čitav niz mjera koje su zakonski obaveznikada je u pitanju zaštita životne sredine na lokaciji Termoelektrane u Pljevljima. Tako se otpadne vode koje nastaju u procesu rada Termoelektrane bez ikakvog prečišćavanja ispuštaju u rijeku Vezišnica, u okviru kompleksa Prvog bloka nikada nijesu vršena ispitivanja kvaliteta zemljišta i podzemnih voda, dok EPCG ni do danas nije izradila plan zaštite od mogućih udesa¹⁹, iako je na to obavezuje niz zakona iz oblasti zaštite životne sredine.²⁰

Početkom 2015. godine Vlada Crne Gore je državnom parlamentu uputila izmjene Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine kojim je rok za dobijanje integrisane dozvole za Prvi blok Termoelektrane produžen do 01. januara 2020. godine. MANS je amandmansi djelovao na predloženu izmjenju²¹ tražeći da se zadrži prvobitni rok do početka 2015. godine. Skupština Crne Gore je ipak usvojila izmjene Zakona o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine na sjednici, koja je održana u maju 2015. godine²², a kojima je rok za dobijanje integrisane dozvole produžen do 01. januara 2020. godine.

2.4. Trećinu radnog vijeka Prvi blok bio u zastoju:

Zvanični podaci EPCG pokazuju da je Termoelektrana Pljevlja od početka rada 1982. godine do kraja 2014. godine, odnosno za nešto manje od 33 godine postojanja proizvela 32.420 GWh električne energije. U tom periodu je potrošila 39.963 kt uglja iz pljevaljskog basena, dok istovremeno podaci ukazuju da je Prvi blok radio veoma nepouzdan. Naime, kada se analiziraju brojke o časovima rada i

¹⁴ Ugovorena je lista od 20 indikatora koje je A2A morala da ispuni zaključno sa 2014. godinom; tri osnovna indikatora odnosila su se na smanjenje stope gubitaka u distributivnoj mreži, povećanje naplate potraživanja i ostvarenje profita, ali ih italijanska kompanija nije ostvarila

¹⁵ Članak u dnevnom listu Monitor od dana 22. januara 2016. godine;

http://www.monitor.co.me/index.php?option=com_content&view=article&id=6588:vlada-i-a2a--kako-dalje-ta-e-biti-skuom&catid=4528:broj-1318&Itemid=5865

¹⁶ Službeni list Crne Gore broj 54/09; link: <http://www.sluzbenilist.me>

¹⁷ Zakonom je propisana obaveza operatera za postojeća postrojenja i aktivnosti koje mogu imati negativne uticaje na zdravlje ljudi, životnu sredinu ili materijalna dobra da pribave integrisanu dozvolu najkasnije do 01. januara 2015. godine, u skladu sa Programom usklađivanja pojedinih privrednih grana sa Zakonom o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, kao i da podnesu zahtjev za izdavanje dozvole najkasnije godinu dana ranije

¹⁸ Zahtjev za izdavanje integrisane dozvole za rad postrojenja Termoelektrane Pljevlja i obavljanje aktivnosti proizvodnje električne i toplotne energije na lokaciji Kalušići u Pljevljima, koji je EPCG uputila Agenciji za zaštitu životne sredine broj 10-00-73594 od dana 26. decembra 2014. godine

¹⁹ Mogući udesi su: a) zagađivanje zemljišta i voda (poput curenja mazuta, izlivanja hemikalija ili pucanja cjevovoda), b) zagađivanje vazduha (poput kvara na elektrofilteru, eksplozije vodonika, eksplozije ugljene prašine, požara u rezervoarima uglja, djelimičnog ili potpunog rušenja brane na hidroakumulaciji Otilovići ili stabilnosti zemljane brane na deponiji Maljevac)

²⁰ Zakon o zaštiti životne sredine, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o zaštiti vazduha

²¹ Link: <http://www.mansdemo.org/amandmani-na-predlog-zakona-o-izmjeni-zakona-o-integrisanom-sprečavanju-i-kontroli-zagađivanja-zivotne-sredine/>

²² Peta sjednica Prvog redovnog zasjedanja Skupštine Crne Gore od 14. maja 2015. godine

časovima zastoja Termoelektrane, može se zaključiti da je za manje od 33 godine postojanja ona radila nepunih 20 godina, dok je u zastoju bila gotovo 12 godina,²³ odnosno trećinu radnog vijeka.

Godina	Proizvodnja na pragu GWh	Sopstvena potrošnja GWh	Časovi rada	Časovi zastoja	Utrošeni uglj kt
1982	55	4,9	505	1223	68
1983	880	88	5442	3318	1.025
1984	1.060	102	568	3126	1.220
1985	1.240	127	6853	1907	1.479
1986	1.001	104	5499	3261	1.130
1987	1.141	118	6336	2424	1.284
1988	1.055	112	5922	2838	1.171
1989	1.000	103	5688	3072	1.143
1990	1.033	108	5935	2825	1.217
1991	1.013	116	6087	2673	1.207
1992	767	118	4777	3983	971
1993	673	57	4384	4376	939
1994	521	62	3341	5419	751
1995				8.760	
1996	836	87	4646	4114	1.031
1997	835	88	4756	4004	987
1998	955	100	5460	3300	1.330
1999	1.036	112	5831	2929	1.257
2000	1.068	114	6219	2541	1.407
2001	723	79	4075	4685	1.027
2002	1.226	125	6549	2211	1.590
2003	1.196	121	6420	2340	1.468
2004	1.067	113	5775	2985	1.377
2005	997	107	5651	3109	1.200
2006	1.201	126	6445	2315	1.382
2007	860	93	4675	4085	1.065
2008	1.289	133	6498	2262	1.636
2009	688	71	3503	5257	885
2010	1.406	135	7159	1594	1.850
2011	1.598	150	7689	1092	1.900
2012	1.367	126	6583	2201	1.703
2013	1.311	90	7187	1573	1.666
2014	1.322	94	7037	1723	1.597
UKUPNO	32.420 GWh	3.283,9 GWh	173.495 h (19,8 godina)	103.525 h (11,8 godina)	39.963 kt

Tabela 2: Brojke o proizvodnji električne energije iz Prvog bloka, sopstvenoj potrošnji, časovima rada, časovima zastoja i potrošnji uglja (Izvor: zvanični podaci EPCG)

Istovremeno, podaci ukazuju da je za sopstvenu potrošnju Termoelektrana iskoristila 3.283,9 GWh. To znači da je od nepunih 20 godina, koliko je bila u pogonu, **dvije i po godine radila samo za svoju potrošnju**, ukoliko se kao parametar uzme proizvodnja ostvarena u poslednjim godinama.

²³Zahtjev za izdavanje integrisane dozvole za rad postrojenja Termoelektrana Pljevlja i obavljanje aktivnosti proizvodnje električne i toplotne energije na lokaciji Kalušići u Pljevljima, koji je EPCG uputila Agenciji za zaštitu životne sredine broj 10-00-73594 od dana 26. decembra 2014. godine; Izvještaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2014. godinu, mart 2015. godine i Izvještaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2013. godinu, maj 2014. godine

U odnosu na ukupnu električnu energiju koju je EPCG proizvela tokom 2013. i 2014. godine, podaci pokazuju da **Prvi blok Termoelektrane obezbeđuje oko 40 odsto ukupne proizvodnje**. Tako je u 2013. godini od ukupno proizvedene električne energije u količini od 3.785 GWh Termoelektrana proizvela 1.311 GWh, da bi u 2014. godini taj odnos bio nešto drugačiji, prevashodno zbog činjenice da je u istoj godini EPCG obavila remont jedne od svojih hidroelektrana,²⁴ pa je u 2014. godini EPCG ukupno proizvela 3.014 GWh električne energije, od čega Termoelektrana 1.322 GWh.

Elektrane	Proizvodnja 2014 (GWh)	Proizvodnja 2013 (GWh)
HE Perućica	1.006	1.333
HE Piva	679	1.134
Male HE	6	6
Ukupno HE	1.692	2.474
TE Pljevlja	1.332	1.311
UKUPNO	3.014	3.785

Tabela 3: Proizvodnja električne energije EPCG za 2013. i 2014. godinu (Izvor: EPCG)

2.5.Nepoznata proizvodna cijena električne energije iz Prvog bloka: Shodno pravilima za obračun cijene električne energije u Crnoj Gori, Regulatorna agencija za energetiku²⁵ kao samostalna i nezavisna agencija svojim metodologijama utvrđuje cijenu struje po regulisanim tarifama za kategoriju domaćinstva, mala i srednja privreda primjenom odgovarajuće formule, a jedan od bitnijih parametara za obračun jeste proizvodna cijena električne energije iz domaćih elektrana.

Primjenom formule **Regulatorna agencija za energetiku** je za 2015. godinu **cijenu električne energije iz domaćih izvora utvrdila u iznosu od 36,97 eura po megavatu**.²⁶ Kada je u pitanju **trenutna proizvodna cijena električne energije iz Prvog bloka Termoelektrane** ona nije poznata, a prema poslednjim javno objavljenim podacima EPCG, koji su iz novembra 2013. godine²⁷, **cijena električne energije iz Prvog bloka iznosila je nešto manje od 50 eura za megavat**.

²⁴Izveštaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2014. godinu, mart 2015. godine

²⁵Link:<http://regagen.co.me/>

²⁶Dokument „Odluka o utvrđivanju iznosa korekcije regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić za operatora distributivnog sistema broj 14/1265-16, koju je Odbor direktora Regulatorne agencije za energetiku donio na sjednici dana 03. jula 2014. godine

²⁷Link:<http://www.epcg.com/sites/epcg.com/files/multimedia/gallery/files/2012/03/list346.pdf>

3. CRNOGORSKA VLADA POKREĆE PROJEKAT IZGRADNJE DRUGOG BLOKA

Pod obrazloženjem da u zemlji postoji deficit električne energije i da je potrebno stvoriti uslove za toplifikaciju grada Pljevalja, Vlada Crne Gore je sredinom 2012. godine donijela odluku o izradi Detaljnog prostornog plana za Termoelekttranu u Pljevljima.²⁸ U pravnom smislu to je bio prvi korak ka početku realizacije projekta izgradnje Drugog bloka.

Odlukom je definisana obaveza obrađivača da u okviru ekonomsko tržišne projekcije uradi analizu tržišnih trendova i tržišta električne energije, zatim da uzme u obzir nemjerljive i teško mjerljive troškove i koristi planirane investicije, kao i da izračuna troškove eksproprijacije zemljišta.

„Izgradnja TE Pljevlja - Bloka dva, optimalne snage koja će biti definisana kroz izradu projektne dokumentacije, kao i pratećih objekata neophodnih za funkcionisanje postojećeg i budućeg bloka, u znatnoj mjeri će uticati na poboljšanje elektroenergetske situacije u Crnoj Gori za čije se zadovoljenje sada uvozi oko 30 odsto električne energije. Planirana izgradnja Bloka dva obuhvatiće i stvaranje uslova za toplifikaciju grada Pljevalja“, navodi se u Odluci o izradi Detaljnog prostornog plana za Termoelekttranu Pljevlja.

3.1. EPCG donosi studiju o projektu Drugog bloka, ali krije njen sadržaj:

EPCG je do kraja 2012. godine već imala izrađenu studiju o opravdanosti izgradnje Drugog bloka Termoelektre, koju je za njene potrebe uradio konzorcijum predvođen slovenačkom kompanijom ESOTECH.²⁹ Upravo je ovaj dokument predstavljao osnovu za izradu Nacrta Detaljnog prostornog plana za Termoelekttranu Pljevlja³⁰, ali sadržina fizibiliti studije nikada nije javno objelodanjena.

U istom periodu, slovenački konzorcijum je za potrebe EPCG izradio i Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu izgradnje Termoelektre Pljevlja,³¹ a do sredine 2013. godine crnogorska javnost je saznala da se realizacija projekta planira kroz model zaključenja međudržavnog sporazuma. Naime, Vlada je u julu 2013. godine objavila Informaciju³² iz koje se zaključuje da je EPCG omogućeno da mimo obavezne tenderske procedure direktno pregovara sa potencijalnim investitorima. S tim u vezi, bilo je planirano da EPCG potencijalnim investitorima uputi pozivna pisma za dostavljanje ponuda, nakon čega će ih menadžment energetske kompanije ocijeniti i izabrati najbolju ponudu. U istom periodu bila bi organizovala javna rasprava o Nacrtu Detaljnog prostornog plana za Drugi blok, da bi nakon usvajanja tog planskog dokumenta bio zaključen ugovor sa izabranim partnerom. Na kraju čitavog procesa Skupština Crne Gore bi usvojila poseban zakon o realizaciji projekta.

Na ovaj način u potpunosti je izbjegnut obavezan postupak sprovođenja tendera za izbor najboljeg ponuđača, na kojem se jedino može dobiti ekonomski i tehnički najpovoljnija ponuda, već je EPCG ostavljeno da mimo javnosti direktno dogovara uslove izgradnje Drugog bloka. Time je u potpunosti narušen princip transparentnosti, posebno što EPCG odbija da objavi fizibiliti studiju o opravdanosti izgradnje novog bloka Termoelektre u Pljevljima, kako bi se domaća javnost zaista uvjerila da li je projekat u javnom interesu i da li će donijeti više koristi nego štete.³³

²⁸ Odluka je donijeta na sjednici Vlade Crne Gore dana 17. maja 2012. godine

²⁹ Konzorcijum su, pored ESOTECH dd Velenje, činili i CEE iz Ljubljane, kao i Premogovnik i Erico iz Velenja

³⁰ Nacrt Detaljnog prostornog plana Termoelektre Pljevlja;

link: http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelekttranu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izvjestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html

³¹ Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu izgradnje termoelektre „Pljevlja II“, konzorcijum preduzeća „ESOTECH“ dd Velenje, CEE doo Ljubljana, Premogovnik Velenje dd Velenje, ERICO Velenje doo Velenje, naručilac Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, novembar 2012. godina

³² Link: http://www.gov.me/sjednice_vlade/28

³³ MANS je u periodu od kraja 2013. godine do početka 2016. godine, koristeći Zakon o slobodnom pristupu informacijama, u više navrata tražio od EPCG fizibiliti studiju, ali energetska kompanija tvrdi da je ne posjeduje

4. MANIPULATIVNI I PAUŠALNI ARGUMENTI ZA GRADNJU DRUGOG BLOKA

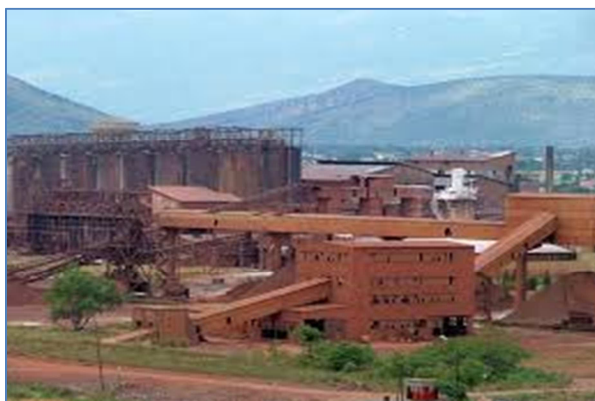
U maju 2015. godine, odnosno tačno tri godine nakon što je donijela Odluku o izradi Nacrta Detaljnog prostornog plana (DPP) za Termoelektranu i Strateške procjene uticaja na životnu sredinu, Vlada je objavila javnu raspravu za ta planska dokumenta³⁴. U istom mjesecu je u Pljevljima organizovana jedna javna tribina³⁵, kojoj je prisustvovalo preko 100 građana.

Vlada Crne Gore je tokom javne rasprave ponovo grubo narušila transparentnost čitavog postupka, jer nije objavila prateću dokumentaciju na osnovu koje su urađena planska dokumenta, posebno studije o ekonomskoj opravdanosti izgradnje Drugog bloka.

4.1. Glavni alibi za gradnju Drugog bloka navodni deficit električne energije

Domaćoj javnosti je kroz Nacrt DPP kao glavni argument zbog čega je potrebno graditi novu termoelektranu u Pljevljima predočeno da u zemlji postoji deficit električne energije. Međutim, procjena o deficitu rađena je na osnovu podataka iz 2012. godine i na bazi potrošnje energije koja uključuje rad Kombinata aluminijuma Podgorica, kao najvećeg potrošača struje u zemlji, a koji je u prethodnom periodu trošigodišnje gotovo trećinu ukupne električne energije.

Podgorička fabrika aluminijuma više nije u državnom vlasništvu, već se radi o privatnoj kompaniji, čiji je vlasnik obavezan da sam na tržištu obezbjeđuje električnu energiju za njen rad³⁶. Ta obaveza je propisana ranijim Zakonom o energetici koji je stupio na snagu tokom 2010. godine³⁷, a koji je definisao da su takozvani veliki potrošači obavezni da od 2012. godine nabavljaju električnu energiju na slobodnom tržištu. Budući da se radi o veoma staroj fabrici, koja je pri kraju radnog vijeka, Vlada u proračunu deficita električne energije nije računala opciju zatvaranja fabrike aluminijuma.

Slika 2: Deficit zbog Kombinata aluminijuma Podgorica

Pored toga, već su i podaci iz Energetskog bilansa Crne Gore za 2013. godinu³⁸ i za 2014. godinu³⁹ pokazali da u zemlji ne postoji deficit električne energije⁴⁰, u prilog čemu govori i zvaničnadokumentacija EPCG⁴¹, koja proteklih godina na inostrano tržište izvozi električnu energiju i

³⁴Link:http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelektranu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izviestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html

³⁵ Link: <http://www.vijesti.me/vijesti/pljevljaci-nece-drugi-blok-te-bez-toplifikacije-835408>

³⁶Internet stranica (<http://www.kap.me>) Kombinata aluminijuma Podgorica krajem 2015. godine bila je suspendovana

³⁷ Službeni list Crne Gore broj 28/10; link: <http://www.sluzbenilist.me>

³⁸Dokument: Energetski bilans Crne Gore za 2013. godinu;

link:<http://www.minekon.gov.me/organizacija/energetika/118704/Energetski-bilans-Crne-Gore-za-2013-godinu-sa-zakljucima.html>

³⁹Dokument: Energetski bilans Crne Gore za 2014. godinu

⁴⁰Za 2013. godinu deficit je prikazan u iznosu od zanemarljivih 157 GWh, ali zvanični podaci EPCG pokazuju da je tokom iste godine ta kompanija ostvarila suficit u proizvodnji električne energije; deficit za 2014. godinu prikazan je u iznosu od 316 GWh

⁴¹Dokumenta: Izveštaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2013. godinu, maj 2014. godine; Izveštaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2014. godinu, mart 2015. godine

od toga značajno profitira.⁴² S tim u vezi, treba naglasiti da u Nacrtu DPP uopšte nijesu uračunate ni procjene o količinama električne energije iz objekata takozvanih obnovljivih izvora energije, koji u narednim godinama treba da budu sagrađeni⁴³ (dvije velike vjetroelektrane i na desetine malih hidroelektrana). Prednje pokazuje da je procjena o deficitu električne energije u Nacrtu DPP urađena na bazi zastarjelih i nerealnih parametara o stvarnim potrebama i potrošnji energije u zemlji.

4.2. Komercijalne rezerve uglja dovoljne za 20 godina rada Drugog bloka

Projekat izgradnje Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima zasnovan je na iskorišćenju svih rezervi uglja u takozvanom „užem pljevaljskom basenu“.⁴⁴ Ugalj u Pljevljima eksploatiše, na bazi koncesija koje dobija od države, preduzeće Rudnik uglja Pljevlja⁴⁵, koje je akcionarsko društvo sa kapitalom od 21.492.990 eura,⁴⁶ i najveći dio proizvodnje uglja isporučuje EPCG za potrebe rada Termoelektrane.

Najveći pojedinački vlasnik akcijskog kapitala tog preduzeća je italijanska kompanija A2A (strateški partner u EPCG) sa 39,4 odsto vlasništva, a drugi najveći akcionar je Država Crna Gora sa 31,1 odsto vlasništva. Ostatak od 29,8 odsto pripada fizičkim i pravnim licima, od čega je pojedinačno najveći akcionar sa 11,8 odsto vlasništva Aco Đukanović⁴⁷, brat crnogorskog premijera Mila Đukanovića.

4.2.1. Kategorije iskoristivih i neiskoristivih rezervi uglja

Strategijom razvoja energetike Crne Gore do 2025. godine⁴⁸ (usvojena 2006. godine) navedeno je da se lignitni ugalj na području Pljevalja eksploatiše površinskom eksploatacijom, te da se radi o uglju relativno niske toplotne moći što ima za posledicu da se većina uglja iskoristi u bližoj okolini ležišta, jer bi transport na veće udaljenosti za takve vrste uglja bio neekonomičan.

OSNOVNE KATEGORIJE REZERVU UGLJA	
Kategorija A	Dokazane
Kategorija B	Istražene
Kategorija C1	Nedovoljno istražene

Strategijom je ukazano da u Crnoj Gori postoje sledeće osnovne kategorije istraženosti uglja: istražene geološke rezerve uglja – dokazane (A), istražene (B) i nedovoljno istražene (C1).

Tabela 4: Osnovne kategorije uglja po istraženosti

4.2.2. Ugalj u četiri ležišta komercijalno neisplativ

Na području Opštine Pljevlja rezerve uglja nalaze su u takozvanom „užem pljevaljskom basenu“ koje gravitira bližem gradskom području, i na lokaciji Maoče, koja je 20 kilometara udaljena od grada. Kako je već rečeno, projekat izgradnje Drugog bloka zasnovan je na iskorišćenju svih rezervi uglja iz „užeg pljevaljskog basena“, a taj basen obuhvata sledeća ležišta: Potrlica, Kalušići, Grevo, Rabitlje,

⁴² Istraživački centar MANS-a je ranije objelodanio da je EPCG od avgusta 2013. godine do avgusta 2014. godine proizvela više električne energije nego što su ukupne potrebe i ostvarila viškove od 900 hiljada megavat sati, što je po proizvodnoj cijeni vrijedilo najmanje 34 miliona eura

⁴³ Link: <http://www.oie-res.me/>

⁴⁴ Nacrt Detaljnog prostornog plana Termoelektrana Pljevlja;

link: http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelektranu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izvestaja-o-strateskoj-proceni-uticaja.html

⁴⁵ Link: <http://www.rupv.me/>

⁴⁶ Izvor: Sajt Komisije za hartije od vrijednosti, poslednja pretraga devetomesečni izvještaj Rudnika uglja AD Pljevlja za 2015. godinu; <http://www.scmn.me/emitenti.php?eid=631&sadrzaj=96>

⁴⁷ Izvor: Sajt Centralne depozitarne agencije, 10 najvećih akcionara, poslednja pretraga decembar 2015. godine; <http://www.cda.me/ME/Stranice/Naslovna.aspx>

⁴⁸ Dokument Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2025. godine; zatim dokument „Stručne osnove, knjiga C, Razvoj sistema uglja, nafte i gasa Crne Gore, jul 2006. godine, Ljubljana, autori Energetski institut Hrvoje Požar i Institut za istraživanja u energetici, ekologiji i tehnologiji; <http://www.mek.gov.me/biblioteka/strategije?pagerIndex=2>

Komini, Glisnica, Bakrenjače, Otilovići i Mataruge (ležište Matarugene gravitira užem gradskom jezgri, ali je uvršteno u ukupne rezerve jer Rudnik uglja ima koncesiju za njegovu eksploataciju).

Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2025. godine ukazala je da rezerve uglja u ležištima Grevo, Rabitlje i Komini treba smatrati vanbilansnim zbog neizvjesnosti eksploatacije u njima. U tom smislu se objašnjava da je ležište Grevo opterećeno spoljašnjim odlagalištem formiranim za potrebe odlaganja otkrivke sa površinskog kopa Potrlica, ležište Komini je prenaseljeno individualnom stambenom izgradnjom i industrijskim objektima, dok je ležište Rabitlje sa aspekta tehnoloških uslova nepovoljno za površinsku i podzemnu eksploataciju uglja.

Vlada Crne Gore je sredinom 2014. godine utvrdila Strategiju razvoja energetike do 2030. godine⁴⁹, kojom je zamijenjena ranija Strategija. Najnoviji dokumente pozvao na nalaze Fichtnerove studije⁵⁰ iz 2009. godine, koja broj ekonomski neiskoristivih ležišta proširuje za još jedno. Naime, studija navodi da su ležišta Kalušići, Grevo, Komini i Rabitlje ekonomski neiskoristivi rudnici koje ne treba uključiti u bilo kakav scenario rezervi uglja na osnovu kojeg će se zasnivati buduća proizvodnja energije. Pri tome je za ležište Kalušići ukazano da je ugalj na toj lokaciji slabe toplotne vrijednosti i da je područje gusto naseljeno, što bi zahtijevalo velike troškove za preseljenje stanovništva.

MANS je na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama došao do baznih studija⁵¹ koje su izrađene sredinom 2013. godine i korištene su kao osnov za izradu Nacrta DPP-a za Drugi blok Termoelektrane. U baznim studijama su eksploatacione rezerve u ležištima „užeg pljevaljskog basena“, bez ležišta Mataruge, prikazane u količini od 65,7 miliona tona, a kada bi se dodale procjene uglja iz pomenutog ležišta one iznose 73 miliona tona. Međutim, Vlada je Nacrtom DPP-a dala potpuno drugačije podatke o eksploatacionim rezervama u „užem pljevaljskom basenu“ i prikazala ih u znatno većoj količini od čak 84,3 miliona tona, pa je na taj način manipulirala informacijama i javnosti nije prikazala stvarne podatke o rezervama uglja.

Iskoristivo/ Neiskoristivo ležište	Naziv ležišta	Eksploatacione rezerve po baznim studijama	Eksploatacione rezerve po Nacrtu DPP
Neiskoristivi rudnik	Kalušići	12.866.382	15.799.500
Neiskoristivi rudnik	Grevo	2.054.430	2.281.807
Neiskoristivi rudnik	Rabitlje	4.822.525	5.358.231
Neiskoristivi rudnik	Komini	2.714.909	3.016.566
Iskoristivi rudnik	Potrlica sa Cementarom	36.858.366	43.274.519
Iskoristivi rudnik	Šumani	687.528	
Iskoristivi rudnik	Glisnica	1.500.000	1.786.410
Iskoristivi rudnik	Bakrenjače	1.199.082	1.398.929
Iskoristivi rudnik	Otilovići	3.078.900	3.592.310
Iskoristivi rudnik	Mataruge		7.875.000
	UKUPNO	65.782.122	84.383.272
	UKUPNO sa Matarugama	73.657.122	

Tabela 5: Različiti podaci o eksploatacionim rezervama uglja (Izvor: Podaci iz Nacrta DPP i Baznih studija)

⁴⁹Dokument Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030 godine, maj 2014. godine;
<http://www.mek.gov.me/biblioteka/strategije>

⁵⁰MANS je od Ministarstva ekonomije Crne Gore zatražio Fichtnerovu studiju po osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, ali je Ministarstvo odbilo da je dostavi, pa je upućena žalba nadležnom drugostepenom organu

⁵¹Dokument "Analiza stanja životne sredine Opštine Pljevlja sa aspekta uticaja postojećih i planiranih tehnoloških procesa Termoelektrane u Pljevljima nakon izgradnje Drugog bloka", koji je dio Baznih studija za Detaljni prostorni plan Termoelektrane u Pljevljima i Stratešku procjenu uticaja, jun 2013. godina, naručilac Rudnik uglja Pljevlja

Dakle, **ukupne rezerve uglja u ekonomski neiskoristivim ležištima (Kalušići, Grevo, Komini i Rabitlje) iznose 22,4 miliona tona.** Pored toga, značajno je pomenuti da je MANS došao i u posjed dokumenta Opštine Pljevlja kojim se ukazuje da se u blizini ležišta Otilovići (u njemu se rezerve uglja procjenjuju na tri miliona tona) nalazi izvorište za snabdijevanje vodom građana Pljevalja, pa u lokalnoj samoupravi smatraju da bi otvaranje rudnika u Otilovićima moglo da ugrozi vodovod.⁵²

Kada se od ukupnih rezervi uglja koje su prikazane u baznim studijama oduzmu rezerve iz ekonomski neiskoristivih rudnika u količini od 22,4 miliona tona dolazi se do zaključka da su **komercijalne rezerve uglja 51,1 miliona tona.** Međutim, s obzirom da su bazne studije rađene sredinom 2013. godine, a da je za postojeći Prvi blok tokom 2013. i 2014. godine potrošeno dodatnih 3,2 miliona tona,⁵³ ekonomski isplative rezerve na kraju 2014. godine su još i manje i iznose 47,9 miliona tona.

Ukupne rezerve po baznim studijama	Ekonomski neiskoristive rezerve uglja	Potrošnja Prvog bloka 2013. i 2014. godine	Stvarne ekonomski iskoristive rezerve uglja na kraju 2014. godine
73.657.122 tona	22.458.246 tona	3.263.020 tona	47.935.856 tona

Tabela 6: Komercijalne rezerve uglja u užem pljevaljskom basenu iznose oko 47,9 miliona

U vezi sa procjenama rezervi uglja treba ukazati da preduzeće Rudnik uglja Pljevlja u proteklim godinama nije ulagalo značajnija sredstva za geološka istraživanja na osnovu kojih bi se došlo do pouzdanijih informacija o eksploatacionim rezervama uglja.

Naime, koristeći Zakon o slobodnom pristupu informacijama MANS je od Ministarstva ekonomije prikupio programe Rudnika uglja o geološkim, hidrogeološkim i inženjerskogeološkim istraživanjima uglja u pljevaljskim ležištima za period od 2009. do 2015. godine.⁵⁴ Programi su pisani na svega dvije do tri stranice, bez navođenja posebnih lokacija na kojima će biti vršena istraživanja, a vrlo je indikativno da se u njima otvoreno priznaje da istraživanja nijesu sprovedena stručno i u skladu sa važećim propisima i naukom. Da pljevaljska kompanija ne odvajava značajnija sredstva za istraživanja rezervi uglja pokazuje i podatak da je za sedam godina izdvojeno svega 2,4 miliona eura.

GODINA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
SUMA/Eur	255.756	273.613	273.613	273.613	449.680	449.680	425.250

Tabela 7: Za istraživanja rezervi uglja Rudnik uglja godišnje ne izdvaja ni pola miliona eura

MANS ne raspolaže podacima da li je opredijeljena suma zaista i uložena u istraživanja rezervi uglja.

4.2.3. Rezerve uglja nedovoljne za rad Drugog bloka u periodu od 40 godina

U Elaboratu o procjeni uticaja na životnu sredinu izgradnje Drugog bloka koji je za potrebe EPCG urađen krajem 2012. godine navodi se da je odabrana snaga od 220 MW Drugog bloka optimalna

⁵² Primjedba Opštine Pljevlja Ministarstvu ekonomije od dana 26. februara 2015. godine tokom javne rasprave za koncesioni akt za ležište Otilovići

⁵³ Dokumenta: Izvještaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2013. godinu, maj 2014. godine; Izvještaj o poslovanju Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić za 2014. godinu, mart 2015. godine

⁵⁴ Programi geoloških, hidrogeoloških i inženjerskogeoloških istraživanja uglja za 2015. godinu (od dana 02. februara 2015. godine), za 2014. godinu (od dana 31. januara 2014. godine), za 2013. godinu (od dana 27. februara 2013. godine), za 2012. godinu (od dana 30. marta 2012. godine), za 2011. godinu (od dana 10. marta 2011. godine), za 2010. godinu (od dana 15. marta 2010. godine), za 2009. godinu (od dana 15. marta 2009. godine), koje je Rudnik uglja AD Pljevlja dostavljao Ministarstvu ekonomije

vrijednost veličine bloka gledajući raspoložive rezerve uglja „užeg pljevaljskog basena“.⁵⁵ Isti stav se pominje i u baznim studijama⁵⁶ gdje se također potencira da je odabrana snaga Drugog bloka od 220 MW optimalna vrijednost veličine bloka gledajući raspoložive rezerve iz „užeg pljevaljskog basena“.

U Nacrtu DPP za Termoelektranu Pljevlja projektovano je da će Prvi blok raditi do kraja 2023. godine, a Drugi blok u periodu od 40 godina kako bi investicija uopšte mogla da bude otplaćena, pri čemu je za novi blok računato da bude snage 220 MW.

Prvi blok Termoelektrane ima snagu od 218,5 MW i zvanični podaci EPCG iz poslovnih izvještaja⁵⁷ pokazuju da je u periodu od 2010. do 2015. godine prosječno godišnje trošio 1,7 miliona tona uglja, što znači da će za devet godina, odnosno do kraja 2023. godine, potrošiti 15,6 miliona tona.

Godina	Bruto instalisana snaga (MW)	Proizvodnja GWh	Potrošnja uglja (t)
2014	218,5	1.322	1.597.020
2013	218,5	1.311	1.666.000
2012	218,5	1.245	1.703.000
2011	218,5	1.452	1.900.410
2010	218,5	1.271	1.849.439
Prosječna godišnja potrošnja			1.743.173

Tabela 8: Prvi blok Termoelektrane prosječno godišnje troši 1,7 miliona eura

U pogledu projekcije potrošnje uglja u Drugom bloku, u Nacrtu DPP-a⁵⁸ dati su ulazni podaci za blok snage 220 MW, za koji se navodi da će godišnje proizvoditi električne energije u količini od 1.406 GWh i za to trošiti 1,3 miliona tona uglja. EPCG je krajem aprila 2015. godine⁵⁹ kao najpovoljniju ponudu za gradnju Drugog bloka izabrala ponudu češke kompanije Škoda Praha, koja je predložila da sagradi blok snage 254 MW koji bi godišnje proizvodio oko 1.600 GWh električne energije.⁶⁰ To znači da bi godišnje za rad bloka snage 254 MW bila potrebna potrošnja uglja od 1,6 miliona tona, odnosno za 40 godina rada 64,3 miliona tona.

Snaga bloka	220 MW	254 MW
Godišnja proizvodnja električne enegije	1.406 GWh	1.600 GWh
Godišnja potrošnja uglja	1.393.829 t	1.609.239 t
Potrošnja uglja za 40 godina	55.753.160 t	64.369.560 t

Tabela 9: Za blok snage 254 MW potrebno znatno više uglja

Kada se uračuna da su komercijalne rezerve uglja 47,9 miliona eura i da će Prvi blok Termoelektrane do kraja postojanja potrošiti 15,6 miliona tona uglja, jasno je da je **na raspolaganju za rad Drugog**

⁵⁵Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu izgradnje termoelektrane „Pljevlja II“, konzorcijum preduzeća „ESOTECH“ dd Velenje, CEE doo Ljubljana, Premogovnik Velenje dd Velenje, ERICO Velenje doo Velenje, naručilac Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić, novembar 2012. godina

⁵⁶Dokument „Značajni socio-ekološki aspekti izgradnje Drugog bloka Termoelektrane Pljevlja“, autor poslanik vladajuće Demokratske partije socijalista Predrag Sekulić, koji je dio Baznih studija za Detaljni prostorni plan Termoelektrane u Pljevljima i Stratešku procjenu uticaja, jun 2013. godina

⁵⁷Izvještaji o poslovanju EPCG za 2014. godinu, 2013. godinu, 2012. godinu, 2011. godinu i 2010. godinu

⁵⁸Nacrt Detaljnog prostornog plana Termolektrana Pljevlja;

link:http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelektranu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izvjestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html

⁵⁹Link:<http://www.seebiz.eu/skoda-praha-dostavila-najpovoljniju-ponudu-za-drugi-blok-te-pljevlja/ar-110746/>

⁶⁰Zapisnik sa javnog otvaranja ponuda za realizaciju Drugog bloka Termoelektrane broj 10-00-18024 od dana 27. marta 2015. godine

bloka svega 32,2 miliona tona, što je dovoljno za 20 godina njegovog rada. A čak i kada bi se uračunale ekonomski neisplative rezerve uglja to ne bi bilo dovoljno za rad Drugog bloka u periodu od 40 godina, već je dovoljno za oko 36 godina.

Stvarne komercijalne rezerve uglja	Potrošnja Prvog bloka do 2023. Godine	Preostale rezerve uglja za rad Drugog bloka	Rezerve za rad Drugog bloka u godinama
47.935.856 t	15.688.557 t	32.247.299 t	20 godina

Tabela 10: Komercijalne rezerve uglja za Drugi blok dovoljne za 20 godina rada

Jedina alternativa za obezbjeđenje dodatnih rezervi uglja je ležište Maoče, čije bi otvaranje zbog udaljenosti i velikih transportnih izdataka zahtijevalo dodatne troškove.

4.2.4. Upitna finansijska sposobnost Rudnika uglja da prati projekat Drugog bloka

Analiza finansijskih izvještaja Rudnika uglja, koju je uradio MANS, pokazuje da je kompanija u ogromnim poslovnim gubicima, pa **iz sopstvenih sredstava ne može finansirati otvaranje rudokopa potrebnih za rad Drugog bloka, što bi moglo otvoriti prostor za dodjelu državne pomoći.**

Naime, Rudnik uglja bi do kraja rada Prvog i Drugog bloka trebalo da uloži 230 miliona za otvaranje novih rudokopa i rekultivaciju zemljišta, od čega je Vlada investicione troškove za otvaranje rudokopa procijenila na iznos od 145 miliona eura⁶¹. Rudnik uglja nije računao troškove rekultivacije zemljišta nakon prestanka rada rudokopa, iako je to obaveza koja je propisana Zakonom o rudarstvu. Međutim, dokumentacija kojom raspolaže Istraživački centar MANS-a⁶² pokazuje da je Rudnik uglja 2010. godine za kop Potrlica računao troškove rekultivacije u iznosu od 1,17 eura po toni uglja. Prema baznim studijama⁶³, koje su korištene kao osnov za izradu Nacrta DPP, eksploatacione rezerve u novim rudokopima iznose 73 miliona tona, pa to znači da bi troškovi rekultivacije bili preko 85 miliona eura i pali bi na teret Rudnika uglja.

Poslovni izvještaji pljevaljske kompanije⁶⁴ pokazuju da ona ima velike akumulirane gubitke i dugove prema državi i godinama opstaje zahvaljujući kreditima čije vraćanje garantuje EPCG. Tako je na kraju 2014. godine Rudnik uglja imao blizu osam miliona eura dugoročnih kredita, čiji je rok dospijeca duži od godinu, dok su kratkoročne obaveze kompanije iznosile čak 40 miliona eura. Od toga su obaveze za poreze i ostale javne prihode bile preko 26 miliona.

Vlada Crne Gore je najnovijim Zakonom o energetici⁶⁵ eksploataciju uglja za potrebe proizvodnje električne energije definisala kao djelatnost od javnog interesa. Kada se ima u vidu da Zakon o kontroli državne pomoći⁶⁶ omogućava državnu pomoć (subvencije, fiskalne olakšice, otpisi dugova i slično) za djelatnosti od javnog interesa, očigledno je da je na ovaj način otvoren put za dodjelu određenog vida državne pomoći uproizvodnji uglja za potrebe rada Drugog bloka Termoelektrane.

⁶¹ Dokument „Tehno ekonomska procjena termoelektrarnog potencijala za snabdijevanje ugljem Drugog bloka Termoelektrane“, Informacija Vlade Crne Gore iz jula 2013. godine; http://www.gov.me/sjednice_vlade/28

⁶² Saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine i Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu eksploatacije uglja na površinskom kopu Potrlica (uključujući sjeverozapadni dio ležišta u zoni bivše fabrike cementa) za period od 2010-2014 godine, od dana 31. maja 2010. godine

⁶³ Dokument „Analiza stanja životne sredine Opštine Pljevlja sa aspekta uticaja postojećih i planiranih tehnoloških procesa Termoelektrane u Pljevljima nakon izgradnje Drugog bloka“, koji je dio Baznih studija za Detaljni prostorni plan Termoelektrane u Pljevljima i Stratešku procjenu uticaja, jun 2013. godina

⁶⁴ Izvještaji revizora za Rudnik uglja AD Pljevlja za 2013. i 2014. godinu, objavljeni na sajtu Komisije za hartije od vrijednosti; <http://www.scmn.me/emitenti.php?eid=631&sadrzaj=96>

⁶⁵ Zakon o energetici Crne Gore objavljen u Službenom listu broj 5/2016; link: <http://www.sluzbenilist.me>

⁶⁶ Zakon o kontroli državne pomoći (Službeni list Crne Gore broj 74/09 i 57/11); <http://www.mif.gov.me/biblioteka/zakoni?pagerIndex=3>

4.2.5. Cijenu uglja iz pljevaljskih rudokopa dogovaraju EPCG i Rudnik uglja

EPCG i Rudnik uglja Pljevlja potpisali su krajem 2009. godine ugovor o prodaji uglja⁶⁷, kojim je za trogodišnji period utvrđena cijena uglja od **25,65 eura po toni za garantovanu prosječnu donju toplotnu vrijednost uglja od 9.211 kJ/kg (2,7 E/GJ)**.

Utvrđujući tu cijenu uglja ugovorne strane su se pozvale na odluku Regulatorne agencije za energetiku, pri čemu je definisano da će se cijena uglja primjenjivati u zavisnosti od donje toplotne moći po sledećoj skali:

KJ/kg	KJ/kg	%	%
8.000	8.399	86,85	91,18
8.400	8.799	91,20	95,53
8.800	9.210	95,54	99,99
9.211	9.599	100	104,21
9.600	9.999	104,22	108,55
10.000	10.399	108,57	112,90
10.400	10.799	112,91	117,24

Tabela 11: Prikazan je samo dio skale o ugovorenim cijenama u odnosu na toplotnu vrijednost uglja

Prednja tabela pokazuje da EPCG plaća Rudniku uglja onu cijenu uglja koja odgovara njegovoj toplotnoj vrijednosti što znači da što je ugaj veće toplotne vrijednosti, odnosno što je kvalitetniji, to je veća njegova cijena. EPCG i Rudnik uglja su nakon isteka trogodišnjeg roka potpisali novi ugovor i anekse ugovora⁶⁸ kojim je zadržana osnovna cijena od 25,65 eura za garantovanu donju prosječnu toplotnu vrijednost uglja od 9.211 kJ/kg.

Rudnik uglja Pljevlja je u finansijskim izvještajima za 2011, 2012, 2013. i 2014. godinu⁶⁹ prikazao da je tokom 2011. godine prosječna ostvarena prodajna cijena uglja za potrebe Termoelektrane iznosila 25,65 eura po toni, 2012. godine 24,60 eura po toni, 2013. godine iznosila je 25,32 eura, a tokom 2014. godine je bila 26 eura po toni. Sudeći prema navedenim podacima u tim godinama je za rad Prvog bloka Termoelektrane isporučivan ugaj prosječno garantovane vrijednosti od 9.211 kJ/kg.

Međutim, MANS je na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama zatražio od EPCG sve mjesečne izvještaje o primopredaji uglja od pljevaljske rudarske kompanije za 2014. i 2015. godinu, kako bi precizno utvrdio koliki je kvalitet isporučenog uglja i njegova cijena, ali nam dokumentacija do početka 2016. godine nije bila dostavljena.

4.2.6. Indikativna projektovana cijena uglja za Drugi blok

Nacrtom DPP-a za Termoelektranu, u dijelu dokumenta pod nazivom „Ekonomsko tržišna projekcija“⁷⁰, projektovana cijena uglja za Drugi blok utvrđena je u iznosu **20,08 eura po toni za kaloričnu vrijednost uglja od 9.560 kJ/kg (2,1 E/Gj)**. U dokumentu nije prikazano više podataka na

⁶⁷ Ugovor o prodaji uglja za period 01.01.2010. godine do 31.12.2013. godine, od dana 31. decembra 2009. godine koji je zaključen između Rudnik uglja AD Pljevlja i EPCG AD Nikšić

⁶⁸ Ugovor o kupoprodaji uglja, avgust 2014. godina; Aneks II decembar 2014. godina; Aneks III mart 2015. godina

⁶⁹ Revizionni izvještaji Rudnika uglja AD Pljevlja za 2011. godinu, 2012. godinu, 2013. godinu i 2014. godinu koji su objavljeni na sajtu Komisije za hartije od vrijednosti; <http://www.scmn.me/emitenti.php?eid=631&sadržaj=96>

⁷⁰ Ekonomsko tržišna projekcija sadrži samo sedam stranica na kojima su prikazani ograničeni podaci kako su izračunate cijena koštanja uglja i cijena koštanja električne energije u budućoj Termoelektrani

osnovu kojih bi se moglo utvrditi kako je izračunata ta cijena. Međutim, kada se projektovana cijena uporedi sa trenutnom cijenom koja je ugovorno regulisana između EPCG i Rudnika uglja, gdje se za ugalj manje toplotne vrijednosti plaća veća cijena, proizilazi da je u Nacrtu DPP-a ona značajno potcijenjena i da bizapravo iznosila **26,62 eura po toni za kaloričnu vrijednost uglja od 9.560 kJ/kg**.

	Garantovana toplotna vrijednost uglja	Cijena uglja po toni
Trenutna cijena	9.211 kJ/kg	25,65 eura
Vladina projekcija za Drugi blok	9.560 kJ/kg	20,08 eura

Tabela 12: Nesklad između trenutne cijene uglja i Vladine projekcije za Drugi blok

Na osnovu tako nerealno obračunate cijene uglja u Nacrtu DPP-a je urađena kalkulacija ukupnih godišnjih troškova poslovanja Drugog bloka Termoelektrane za blok snage 220 MW koji su prikazani u iznosu od 53,9 miliona eura, ali su **oni realno veći za najmanje 10 miliona eura** (napomena: u obzir je uzeta samo procjena većeg troška uglja). S tim u vezi, jasno je da proizvodna **cijena električne energije u Drugom bloku, koja je prikazana na nivou od 42,1 eura po megavatu, nije realna**.

4.3. Investicioni troškovi Drugog bloka premašiće milijardu eura

Nacrtom DPP-a Vlada nije prikazala čitav niz troškova koji bi nastali ukoliko bi bio realizovan Projekat izgradnje Drugog bloka u Pljevljima. U nastavku su odvojeno navedeni troškovi koje je Vlada prikazala i troškovi koje uopšte nije računala, ali koji bi se objektivno mogli očekivati.

4.3.1. Vlada prikazala samo troškove gradnje Drugog bloka

U Nacrtu DPP-a⁷¹ Vlada je u okviru troškova realizacije projekta Drugog bloka prikazala samo troškove izgradnje novog energetskog objekta, pri čemu je kalkulirala sa investicijom od 366 miliona eura za blok snage 220 MW. Procijenjeno je da će najviše koštati oprema i njena montaža – 270 miliona, dok je vrijednost građevinskih radova utvrđena u iznosu od 50 miliona eura.

Tabela : Dinamika investicionih ulaganja (u 000€)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Ukupno
Pripremni radovi		1.000					1.000
Građevinski radovi		5.759	23.993	14.542,6	5.997,2		50.292
Oprema sa montažom		34.223,6	87.684,1	105.719,7	26.413,2	16.166,4	270.207
Ostalo	420	2.531,5	6.343,2	13.368,1	15.296,2	4.962,7	42.921
Tobs						2.189,0	2.189
UKUPNO		43.514,1	118.020,3	133.630,6	47.706,6	23.318,1	366.609

Izvor: EPCG "Informacija o projektu "TE Pljevlja II"

Slika 3: Investicioni trošak prema Nacrtu DPP

Kada je u pitanju način finansiranja, u Nacrtu DPP-a se navodi da bi EPCG iz sopstvenih sredstava opredijelila 109 miliona, a ostatak od 256 miliona bio bi obezbijeđen kroz kreditna zaduženja. U dokumentu se takođe ukazuje da se građevinski radovi i značajan dio ostalih poslova može realizovati angažovanjem domaćih kompanija u Crnoj Gori.

4.3.2. Troškovi koje Vlada nije prikazala mjere se stotinama miliona eura

Iako na brojnim mjestima u Nacrtu DPP-a pominje koje će sve aktivnosti, osim same izgradnje Drugog bloka, pratiti realizaciju projekta, u izvodu „Ekonomsko-tržišneprojekcije“ ti troškovi se uopšte ne pominju, uprkos tome što je Odlukom o izradi DPP-a bilo jasno navedeno da se u obzir moraju uzeti nemjerljivi i teško mjerljivi troškovi i koristi planirane investicije, te da je potrebno izračunati troškove eksproprijacije zemljišta potrebnog za realizaciju izgradnje Drugog bloka.

⁷¹Nacrt Detaljnog prostornog plana Termoelektrana Pljevlja;

link: http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelektranu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izviestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html

S obzirom da je predviđeno da se dio sredstava za izgradnju Drugog bloka obezbijedi kroz kredit potrebno je uračunati trošak kamata, koji je procijenjen na iznos od 100 miliona eura.⁷² Pored toga, realizaciju Projekta izgradnje Drugog bloka Termoelektrane pratiće otvaranje novih rudokopa koji su Informacijom Vlade Crne Gore iz jula 2013. godine procijenjeni na 145 miliona,⁷³ dok se za troškove rekultivacije za zatvaranje rudnika može očekivati dodatnih 85 miliona⁷⁴ (vidi stranu 12).

Nadalje, budući da je planirano da postojeći Prvi blok Termoelektrane radi do 2023. godine, a kako bi ispunio stroge uslove u pogledu zaštite životne sredine koje zahtijeva Evropska Unija, značajna sredstva moraju biti opredijeljena za njegovu rekonstrukciju i ona su procijenjena na nivou od 100 miliona eura⁷⁵. Takođe, troškovi zatvaranja deponije Maljevac projektovani su na 4 miliona eura⁷⁶, dok su po osnovu troška emisija ugljen dioksida (CO2) najniži troškovi za 40 godina rada Drugog bloka procijenjeni u iznosu od 264 miliona eura.⁷⁷ Naime, očekuje se da će Evropska unija uvesti sistem za trgovanje emisijama ili neki drugi sistem poput poreza, u kojem će emisije CO2 biti plaćene, a procijenjeni trošak novog bloka u Pljevljima bi po tom osnovu na godišnjem nivou bio između 6,6 miliona i 39,8 miliona za postrojenje od 220 MW. Vlada uopšte nije računala ovaj trošak, ali ni troškove zdravlja i zaštite životne sredine, troškove eksproprijacije, zatim izdatke za izgradnju elektroenergetske infrastrukture, izgradnju nove deponije pepela i šljake, izgradnju novog odlagališta otpada rude ili troškove rekultivacije Borovičkog jezera.

Investicija	Vladin prikaz troška	Pretpostavljeni trošak	Nepoznat trošak
Izgradnja Drugog bloka	366 miliona	366 miliona	
Kamate na kredit		100 miliona	
Rekonstrukcija Prvog bloka		100 miliona	
Otvaranje novih rudokopa		145 miliona	
Rekultivacija rudnika		85 miliona	
Zatvaranje deponije Maljevac		4 miliona	
Trošak emisija CO2⁷⁸		264 miliona	
Troškovi zdravlja			?
Troškovi zaštite životne sredine			?
Troškovi eksproprijacije			?
Izgradnja energetske infrastrukture			?
Izgradnja deponije pepela i šljake			?
Izgradnja odlagališta otpada rude			?
Revitalizacija Borovičkog jezera			?
Revitalizacija Drugog bloka nakon 25 godina			?
UKUPNO	366 miliona	1,064 milijardi	

Tabela 13: Pretpostavljeni troškovi Drugog bloka premašuju milijardu eura

⁷²Nacrt Detaljnog prostornog plana Termoelektrana Pljevlja;

link:http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelektranu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izvjestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html

⁷³ Link: http://www.gov.me/sjednice_vlade/28

⁷⁴ Saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine i Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu eksploatacije uglja na površinskom koku Potrlica (uključujući sjeverozapadni dio ležišta u zoni bivše fabrike cementa) za period od 2010-2014 godine, od dana 31. maja 2010. godine

⁷⁵ Strateški plan razvoja Opštine Pljevlja 2013 – 2018, avgust 2013. godine

⁷⁶ Informacija Vlade Crne Gore o rezultatima pregovora sa Međunarodnom bankom za obnovu i razvoj za Projekat „Upravljanja industrijskim otpadom i čišćenja u Crnoj Gori“ od dana 31. jula 2014. godine;

http://www.gov.me/sjednice_vlade/78

⁷⁷ Link: <http://www.vijesti.me/vijesti/green-home-koliko-ce-iznositi-troskovi-emisija-co2-iz-drugog-bloka-te-pljevlja-823442>

⁷⁸ Projekcija na najnižem nivou; smatra se da bi ovaj trošak mogao da dostigne nevjerovatnih 1,4 milijarde eura

Iako se može procijeniti da će izgradnja Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima dovesti do ogromnih ukupnih troškova, koji će najvjerojatnije premašiti milijardu eura, Vlada Crne Gore građanima nije predočila nikakve specifične koristi od gradnje energetskog objekta koji će imati ogromne posljedice na zdravlje ljudi, životnu sredinu, ali i državni budžet, budući da je EPCG većinski državna kompanija. S tim u vezi, građanima nije saopšteno da li bi gradnja novog energetskog objekta na bilo koji način pozitivno uticala na smanjenje cijene električne energije koju bi plaćali u narednim godinama, te da li će održivost projekta biti finansirana i kroz državnu pomoć.

Ovo tim prije što se Država Crna Gora već svjesno odriče određenih prihoda koje bi mogla da ostvari od gradnje energetskih objekata. Naime, početkom 2015. godine Skupština Crne Gore je usvojila izmjene Zakona o porezu na dodatu vrijednost⁷⁹, kojim je uvoz opreme za energetske objekte za proizvodnju električne energije oslobođen plaćanja poreza na dodatu vrijednost. U praksi to znači da će kompletna oprema za Drugi blok Termoelektrane biti oslobođena plaćanja poreza na dodatu vrijednost, koji u Crnoj Gori iznosi 19 odsto.

4.3.3. Greenpeace troškove zdravlja i životne sredine procijenio na 2,5 milijardi eura

Međunarodna nevladina organizacija Greenpeace je sredinom 2013. godine, u saradnji sa njemačkim Univerzitetom u Štutgartu, istraživala uticaj na zdravlje 300 velikih termoelektrana koje su u pogonu u zemljama Evropske unije, kao i uticaj 50 novih projekata u koliko se njihova realizacija ostvari.⁸⁰

Koristeći se sofisticiranim modelom procjene uticajana zdravlje, izvještajem je procijenjeno da zagađenje iz termoelektrana u zemljama Evropske unije prouzrokuje hiljade prijevremenih smrti.

Koristeći isti metod, Greenpeace je za potrebe crnogorske nevladine organizacije Green Home izračunao broj prijevremenih smrti i troškove zdravlja i životne sredine Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima, a sve na bazi tehničkih parametara Vlade Crne Gore i bloka snage 220 MW⁸¹.

Projekcija je pokazala da bi Drugi blok mogao da izazove **16 prijevremenih smrti godišnje**, odnosno **622 prijevremene smrti** za 40 godina rada termoelektrane u Pljevljima. Istovremeno, socijalni troškovi, troškovi liječenja i zaštite životne sredine procijenjeni su na **75 miliona godišnje**, odnosno na **2,5 milijarde eura za 40 godina rada Drugog bloka u Pljevljima**.

BROJ PRIJEVREMENIH SMRTI	TROŠKOVI ZDRAVLJA I ŽIVOTNE SREDINE
622	2,5 milijardi eura

Tabela 14: Projekcija koju je uradio Greenpeace za Drugi blok Termoelektrane u Pljevljima

4.4. Drugi blok neće dovesti do novih zapošljavanja

Prema zvaničnim podacima EPCG⁸² u postojećem Prvom bloku Termoelektrane je na kraju 2014. godine bilo uposleno 207 radnika. U Nacrtu DPP-a⁸³ se precizira da su u 2010. godini u Prvom bloku bila uposlena 333 radnika, ali se posljednjih godina taj broj značajno smanjio.

⁷⁹Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodatu vrijednost, Službeni list Crne Gore broj 9/15;

<http://www.sluzbenilist.me/PravniAktDetalji.aspx?tag={1AF91BFB-209F-4028-BB17-77B247513FD5}>

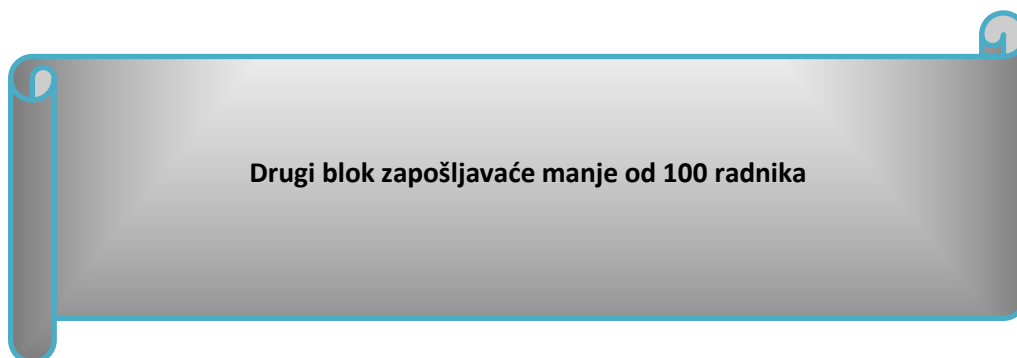
⁸⁰ Link: <http://www.greenpeace.org/international/en/publications/Campaign-reports/Climate-Reports/Silent-Killers/>

⁸¹ Link http://www.greenhome.co.me/fajlovi/greenhome/attach_fajlovi/lat/glavne-stranice/2014/11/pdf/Analiza_uticaja_TE_Pljevlja_sa_predikcijom_uticaja_drugog_bloka_TE_na_zdravlje.pdf

GODINA	2010	2014
Broj zaposlenih u Prvom bloku	333	207

Tabela 15: Posljednjih godina značajno smanjen broj zaposlenih u Prvom bloku

U istom dokumentu je procijenjeno da će u Drugom bloku Termoelektrane biti zaposleno do 100 radnika, što je posljedica činjenice da bi bila ugrađena savremenija tehnologija koja podrazumijeva manji broj tehnički i visoko-stručno obučenijih kadrova.

Veći efekti zapošljavanja mogu se jedino očekivati u periodu gradnje Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima, za koje je najavljeno da će biti angažovane domaće građevinske kompanije.

⁸²Zahtjev za izdavanje integrisane dozvole za rad postrojenja Termoelektrana Pljevlja i obavljanje aktivnosti proizvodnje električne i toplotne energije na lokaciji Kalušići u Pljevljima, koji je EPCG uputila Agenciji za zaštitu životne sredine broj 10-00-73594 od dana 26. decembra 2014. godine

⁸³Nacrt Detaljnog prostornog plana Termoelektrana Pljevlja;

link:http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelektanu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izviestaja-o-strateskoj-procieni-uticaja.html

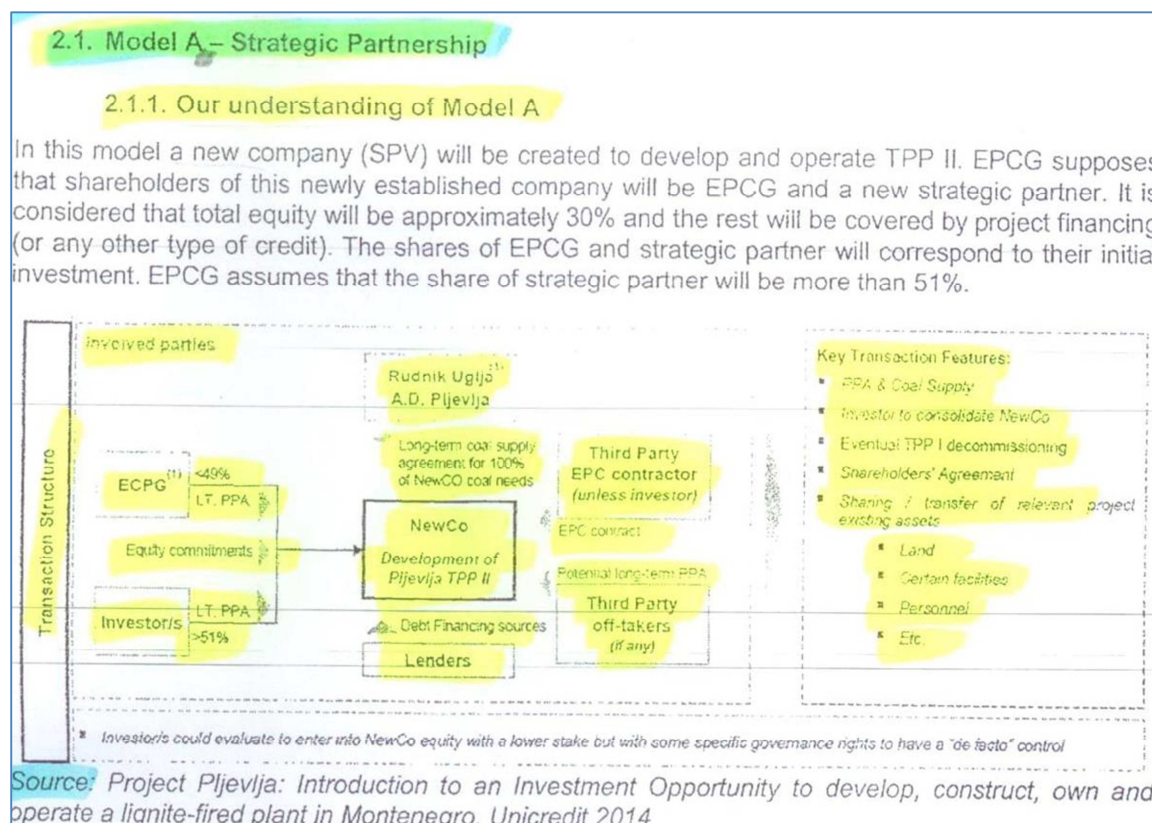
5. PONUDA ČEŠKE KOMPANIJE ŠKODA PRAHA

U proceduri koju je sproveda mimo javnog tendera i na osnovu neposrednih pregovora sa zainteresovanim ponuđačima, EPCG je krajem aprila 2015. godine kao najpovoljniju ponudu za gradnju Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima izabrala ponudu češke kompanije Škoda Praha.⁸⁴

Nakon višemjesečne pravne bitke pred Agencijom za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama⁸⁵, MANS je uspio da dođe u posjed osnovne ponude kompanije Škoda Praha, koju je EPCG dostavila u martu 2015. godine.⁸⁶

5.1. Škoda Praha traži garancije za kredit

Kako se može vidjeti iz ponude, osnovni koncept koji se zagovara za realizaciju Projekta izgradnje Drugog bloka je model takozvanog strateškog partnerstva, prema kojem bi bilo osnovano posebno preduzeće koje bi gazdovalo budućom Termoelektranom. U tom novoosnovanom preduzeću EPCG bi imala 49 odsto vlasništva, a strateški partner 51 odsto vlasništva. Kompanija Škoda Praha je za taj model zahtijevala ispunjenje nekoliko uslova, od kojih se najznačajniji odnosi na zahtjev da i EPCG i strateški partner moraju da obezbijede garancije za kredit.

Slika 4: Iz ponude češke kompanije Škoda Praha za gradnju Drugog bloka

⁸⁴ Link: <http://www.seebiz.eu/skoda-praha-dostavila-najpovoljniju-ponudu-za-drugi-blok-te-pljevlja/ar-110746/>

⁸⁵ MANS je koristeći Zakon o slobodnom pristupu informacijama zatražio od EPCG sve ponude za gradnju Drugog bloka, ali je državna energetska kompanija odbila zahtjeve; MANS je uputio žalbu Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, kao nadležnom organu za primjenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama, koji je donio rješenje u našu korist, pa je EPCG na kraju dostavila traženu dokumentaciju

⁸⁶ Zapisnik sa javnog otvaranja ponudaza realizaciju Drugog bloka Termoelektrane Pljevlja broj 10-00-18024 od dana 27. marta 2015. godine i Proposal TPP Pljevlja Unit II, Commercial part, Škoda Praha

U svojoj ponudi Škoda Praha je striktno navela da nije zainteresovana da na bilo koji način vlasnički bude uključena u realizaciju Projekta izgradnje Drugog bloka, čiju je gradnju procijenila na 338,5 miliona eura. Od toga bi maksimalno 85 odsto, odnosno 287,7 miliona eura, bilo obezbijeđeno kroz kredit Češke izvozne banke. Grejs period je tri godine, a period otplate kredita 12 godina po kamatnoj stopi od 2,5 odsto plus šestomjesečni Euribor.

Škoda Praha je tražila da se definiše biznis plan za Drugi blok Termoelektrane u trajanju od 15 godina (uključujući sistem garancija koje će obezbijediti ulaznu i izlaznu cijenu i količine), zatim 15-togodišnji biznis plan EPCG, kao i da se precizno definiše imovina postojećeg Prvog bloka i budućeg Drugog bloka Termoelektrane, poput toga šta je zajednička oprema ili šta će biti sa imovinom Prvog bloka nakon njegovog prestanka rada.

U ponudi se takođe potencira da Češka izvozna banka neće dozvoliti isplatu dividendi budućem zajedničkom preduzeću, u čijem bi vlasništvu bio Drugi blok, do pune otplate kredita u periodu od 15 godina (tri godine grejs perioda i 13 godina vraćanja kredita).

Češka kompanija je naznačila da je cijenu od 338,5 miliona eura za izgradnju Drugog bloka zasnovala na podacima iz fizibiliti studije i drugoj dokumentaciji koju je obezbijedila EPCG u periodu prije dostavljanja finalnih ponuda, te da zadržava pravo da prilagodi cijenu u slučaju promjena. Česi su cijenu vezali za kursni odnos eura i češke krune (jedan euro za 27 čeških kruna) koji bi bio fiksiran na dan potpisivanja ugovora, a ukoliko bi između tog datuma i finalnog obavještenja došlo do promjene kursa za više od tri odsto, cijena bi bila preračunata po novom kursu.

Iz ponude Škode Praha proizilazi da će preduzeće kojem će biti povjereno upravljanje Drugim blokom, sa Rudnikom uglja Pljevlja zaključiti dugoročni ugovor o nabavci uglja, ali nije poznato pod kojim uslovima bi bio zaključen.

Ključni elementi ponude Škoda Praha:

1. Garancije za kredit
2. Biznis plan za Drugi blok (15 godina)
3. Biznis plan za EPCG (15 godina)
4. Razgraničenje imovine Prvog i Drugog bloka
5. Bez isplate dividendi do otplate kredita

Očigledno da EPCG i Vlada Crne Gore nijesu uspjeli da nađu odgovarajućeg investitora koji bi bio zainteresovan da bude strateški partner u budućem zajedničkom preduzeću za gazdovanje Drugim blokom, pa je u oktobru 2015. godine iz Vlade najavljeno da će se Država Crna Gora pojaviti kao strateški partner sa 51 odsto vlasništva, dok će EPCG pripasti 49 odsto.⁸⁷ Prema tim najavama, EPCG bi otkupljivala struju od nove kompanije po cijeni koja bi bila utvrđena po troškovnom principu kako bi se obezbijedilo funkcionisanje te nove kompanije.

Crna Gora bi sredstva za izgradnju obezbijedila iz prihoda koji joj pripadaju po osnovu vlasništva u EPCG, dok će najmanje 65 odsto vrijednosti projekta biti finansirano iz kredita. S tim u vezi, Budžetom Crne Gore za 2016. godinu⁸⁸ Vlada je definisala posebnu odredbu da „prihodi po osnovu vlasništva i ostvarene dobiti privrednih subjekata u državnom vlasništvu u Crnoj Gori iz oblasti energetike mogu se u 2016. godini koristiti za regulisanje međusobnihdužničko – povjerilačkih odnosa tih subjekata i nove investicije u istim privrednim subjektima“. Jasno je da je na ovaj način

⁸⁷ Link: <http://www.vijesti.me/vijesti/drugi-blok-te-ce-graditi-kompanija-u-vlasnistvu-drzave-i-epcg-858173>

⁸⁸ Link: <http://www.sluzbenilist.me/PravniAktDetalji.aspx?tag={8AF90021-7610-4C09-89EC-7C232F5177C1}>

Vlada otvorila prostor da tokom 2016. godine nađe model za finansiranje Projekta izgradnje Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima.

S obzirom na to da kompanija Škoda Praha zahtijeva izdavanje garancija, a da bi strateški partner mogla biti Država Crna Gora, postavlja se pitanje da li bi to značilo državnu pomoć. S tim u vezi treba ukazati da crnogorski Zakon o kontroli državne pomoći⁸⁹ kao državnu pomoć, pored ostalog, ne definiše garanciju države za zajam korisniku, koji u posljednje dvije godine koje prethode davanju garancije, nije u finansijskim izvještajima iskazao rast gubitka, smanjenje prihoda, rast zaliha na skladištu, smanjenje priliva gotovine, rast zaduženosti i smanjenje vrijednosti imovine, pod uslovima: da korisnik zajma može na finansijskom tržištu dobiti zajam pod tržišnim uslovima; da se garancija države daje za određeni iznos kredita, na određeno vrijeme; da se iznos garancije ne pokriva više od 80 odsto kreditne obaveze; da se za garanciju zaračunava tržišna cijena. U odnosu na prednju situaciju predviđaju se izuzeci, odnosno da se može dozvoliti državna pomoć ukoliko je to u cilju unapređenja ekonomskog razvoja ili radi obavljanja djelatnosti od javnog interesa.⁹⁰

Do početka 2016. godine pregovori sa češkom kompanijom „Škoda Praha“ još nijesu bili okončani.

Slika 5: Sjedište EPCG u Nikšiću

Prema poslednjim zvanično objavljenim informacijama iz EPCG⁹¹, koje su iz decembra 2015. godine, Radni tim zadužen za implementaciju Projekta Drugog bloka je odlučio da Ugovor o projektovanju i izgradnji podijeli na Ugovor o uslugama izrade glavnog projekta i Ugovor o izgradnji. Iz EPCG je tada saopšteno da su tehnološki uslovi uglavnom dogovoreni i da će u nastavku fokus razgovora biti na finansijskim pitanjima.

⁸⁹ Član 5 Zakona o kontroli državne pomoći (Službeni list Crne Gore broj 74/09 i 57/11); <http://www.mif.gov.me/biblioteka/zakoni?pagerIndex=3>

⁹⁰ Član 6 Zakona o kontroli državne pomoći (Službeni list Crne Gore broj 74/09 i 57/11); <http://www.mif.gov.me/biblioteka/zakoni?pagerIndex=3>

⁹¹ Link: http://www.epcg.com/sites/epcg.com/files/multimedia/gallery/files/2013/08/list_363.pdf

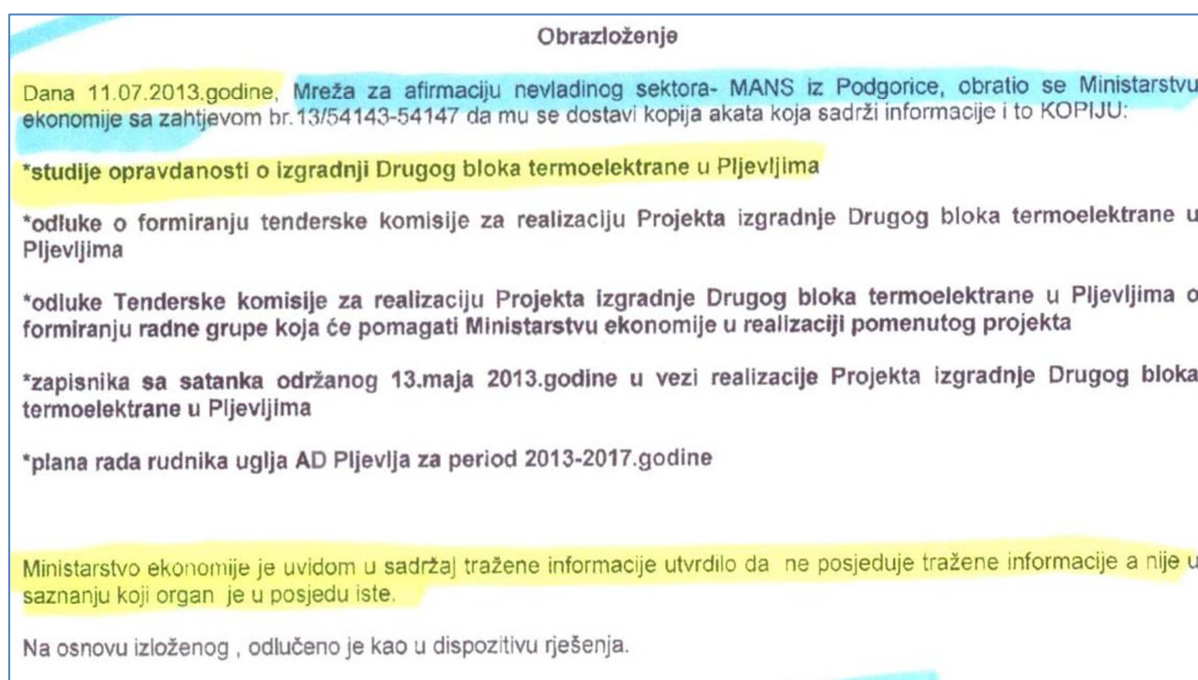

6. TRANSPARETNOST POSTUPKA REALIZACIJE PROJEKTA DRUGOG BLOKA

MANS je u periodu od marta 2015. godine do početka 2016. godine na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama podnio 467 različita zahtjeva, u cilju prikupljanja relevantne dokumentacije u vezi sa Projektom izgradnje Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima. Dokumentacija je uglavnom tražena od EPCG, Ministarstva ekonomije, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva finansija i Poreske uprave. Institucije su u velikoj mjeri dostavljale traženu dokumentaciju.

Međutim, ključni dokument – Feasibility study – koju je za potrebe EPCG još 2012. godine uradio slovenački konzorcijum predvođen kompanijom „Esotech“ iz Velenja, ostao je tajan. Kada se ima u vidu da je na osnovu te fizibiliti studije zasnovana ekonomska održivost kompletnog Projekta, jasno je da je grubo narušena transparentnost čitavog postupka i da su od javnosti sakriveni ključni podaci koji treba da pokažu da li je projekat u javnom interesu ili nije.

MANS je još sredinom 2013. godine od Ministarstva ekonomije zatražio dostavljanje studije opravdanosti o izgradnji Drugog bloka⁹², ali je zahtjev odbijen uz obrazloženje da Ministarstvo ne posjeduje traženu informaciju.

Slika 6: Ministarstvo ekonomije tvrdi da ne posjeduje fizibiliti studiju

Kada je Ministarstvo održivog razvoja i turizma objavilo javnu raspravu za Nacrt DPP-a za Termoelektranu Pljevlja i Stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu u maju 2015. godine⁹³, u dokumentu je jasno navedeno da je kao osnov za izradu planskog rješenja DPP poslužila projektna dokumentacija Elektroprivrede Crne Gore. U tom smislu navedeni su Idejni projekat i Studija opravdanosti izgradnje Termoelektrane Pljevlja II – Esotech, Velenje, Slovenija, iz maja 2012. godine i Idejni projekat i Studija opravdanosti izgradnje Sistema transporta i deponije pepela i šljake za TE Pljevlja na novoj lokaciji – Energoprojekt i Rudarski institut, Beograd, iz novembra 2012. godine.

⁹²Zahtjev MANS-a Ministarstvu ekonomije broj 13/54143-54147 od dana 11. jula 2013. godine

⁹³Link:http://www.mrt.gov.me/rubrike/javna_rasprava/148445/Javna-rasprava-o-Nacrtu-Detaljnog-prostornog-plana-za-Termoelektranu-Pljevlja-i-Nacrtu-Izviestaja-o-strateskoj-procjeni-uticaja.html

Kao osnov za izradu planskog rješenja DPP, poslužila je projektna dokumentacija naručena od strane Elektroprivrede Crne Gore, i to:

1. Idejni projekat i Studija opravdanosti izgradnje Termoelektrane Pljevlja II – ESOTECH, Velenje, Slovenija - maj 2012.
2. Idejni projekat i Studija opravdanosti izgradnje Sistema transporta i deponije pepela i šljake za TE Pljevlja na novoj lokaciji – Energoprojekt i Rudarski institut, Beograd - novembar 2012.

Slika 7: Izvod iz Strateške procjene uticaja na životnu sredinu koji potvrđuje postojanje studije

I iz ponude češke kompanije Škoda Praha⁹⁴ jasno je da je kao osnov za ponudu korišćena dokumentacija EPCG, odnosno studija ekonomske opravdanosti koju je uradio Esotech.

1.3 CONTRACT PRICE

The total lump sum Contract Price is as follows:

EUR 338 500 000,-

VAT excluded

(in words: three hundred thirty-eight million five hundred thousand EUR)

The above mentioned price is based on the actual time schedule and corresponds to the exchange rate EUR/CZK 27,0 CZK/€ and will be fixed at the date of Contract signature. In the event of exchange rate fluctuation (between Contract signature and Final Notice to Proceed) of more than 3 % price shall be recalculated based on new exchange rate applicable on the day in commercial first class bank. The price will be adjusted accordingly. This exchange rate clause is applicable to 30% of the total price.

The above mentioned price is based on data from the ESOTECH feasibility study, other documents provided by the Client during the bidding period and the draft of the EPC contract terms and conditions enclosed to this Proposal. Bidder reserves the right to adjust the price in case of differences.

Slika 8: Ponuda kompanije Škoda Praha govori o fizibiliti studiji Esotecha

Uprkos očiglednim potvrdama da je slovenački konzorcijum za potrebe EPCG još 2012. godine izradio studiju opravdanosti izgradnje Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima, energetska kompanija u državnom vlasništvu tvrdi da je ne posjeduje. Nakon što je od EPCG dobio ponudu češke kompanije Škoda Praha, MANS je krajem decembra 2015. godine od EPCG ponovo tražio Esotech fizibiliti studiju.⁹⁵ Međutim, EPCG je sredinom januara 2016. godine donijela Rješenje⁹⁶ kojim je odbila zahtjev MANS-a uz obrazloženje da nije u posjedu tražene informacije, pa je MANS krajem istog mjeseca uputio žalbu⁹⁷ Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama kojom je tražio poništenje Rješenja EPCG. Postupak pred Agencijom je u toku.

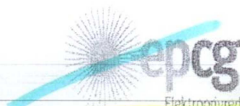
⁹⁴Zapisnik sa javnog otvaranja ponudaza realizaciju Drugog bloka Termoelektrane Pljevlja broj 10-00-18024 od dana 27. marta 2015. godine i Proposal TPP Pljevlja Unit II, Commercial part, Škoda Praha

⁹⁵Zahtjev MANS-a broj 15/81600 oda dana 28. decembra 2015. godine

⁹⁶Rješenje EPCG broj 10-00-1545 od dana 13. januara 2016. godine

⁹⁷Žalba MANS-a Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama od dana 29. januara 2016. godine

NVO "MANS"
Broj: 16/81600
Podgorica, 15.01.2016. god.

Elektroprivreda Crne Gore A.D. NIKŠIĆ
ELEKTROPRIVREDA CRNE GORE AD NIKŠIĆ
IZVRŠNI DIREKTOR

Broj: 10-00-1545
Nikšić, 15.01.2016. godine.

Na osnovu člana 30 Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Sl.List CG br.44/12“), i člana 62 Statuta Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, a shodno Vodiču za pristup informacijama u posjedu Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić br.10-00-56237 od 25.09.2014.godine, rješavajući po zahtjevu Mreže za afirmaciju nevladinog sektora – MANS, br.15/81600 od 28.12.2015.godine, **donosim**

RJEŠENJE

Odbija se zahtjev za pristup informaciji podnijen od strane Mreže za afirmaciju nevladinog sektora – MANS br.15/81600 od 28.12.2015.godine.

Obrazloženje

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora – MANS obratila se Elektroprivredi Crne Gore AD Nikšić zahtjevom br.15/81600 od 28.12.2015.godine koji je zaveden kod Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić pod brojem 11-00-77699 od 29.12.2015.godine. Predmetnim zahtjevom Mreža za afirmaciju nevladinog sektora-MANS traži od EPCG dostavljanje kopije: **ESOTECH fizibiliti studije koju posjeduje Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić a po osnovu koje je kompanija Skoda Praha dostavila svoju ponudu za izgradnju Drugog bloka Termoelektrane u Pljevljima.**

Rješavajući po predmetnom zahtjevu za slobodan pristup informacijama, ovaj organ je sproveo upravni postupak, ispitao sve odlučne činjenice i okolnosti koje su od značaja za odlučivanje i utvrdio da Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić nije u posjedu informacije tražene predmetnim zahtjevom.

Članom 13 Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Sl.List CG br.44/12“) utvrđeno je da "Organ vlasti dužan je da fizičkom i pravnom licu koje traži pristup informaciji (u daljem tekstu: podnositelj zahtjeva) omogući pristup informaciji ili njenom dijelu koju posjeduje, osim u slučajevima predviđenim ovim zakonom", a obzirom da **Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić nije u posjedu tražene informacije, to je shodno članu 30 Zakona o slobodnom pristupu informacijama („Sl.List CG br.44/12“), predmetni zahtjev za pristup informacijama odbijen.**

Imajući u vidu sve navedeno odlučeno je kao u dispozitivu Rješenja.

PRAVNA POUKA: Protiv ovog Rješenja podnositelj zahtjeva može izjaviti žalbu Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, u roku od 15 dana od dana dostavljanja Rješenja.

Slika 9: EPCG tvrdi da ne posjeduje fizibiliti studiju